

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Η. ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

Δρ. Νομικής - Δρ. Θεολογίας

Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Η. ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΘΕΣΗ

Χρονολογίες	2022
Ιδιότητα	Καθηγητής Κανονικού Δικαίου και Σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού ¹ της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπι- στημάτου Θεσσαλονίκης
Χρονολογίες	2018-2022
Ιδιότητα	Αναπληρωτής Καθηγητής Κανονικού Δικαίου και Σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπι- στημάτου Θεσσαλονίκης ²
Χρονολογίες	2014-2018
Ιδιότητα	Επίκουρος Καθηγητής Κανονικού Δικαίου και Σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.

¹ Πρώην Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (ΕτΚ Β' 5710/24-12-2020).

² Στο εξής Α.Π.Θ.

Χρονολογίες	2009-2014
Ιδιότητα	Λέκτορας Κανονικού Δικαίου και Σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω (μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

- 1992: Αποφοίτηση από το 13^ο Λύκειο Θεσσαλονίκης με βαθμό *Άριστα*.
- 1992-1996: Φοίτηση στη Νομική Σχολή του Α.Π.Θ., από την οποία έλαβε το πτυχίο του με βαθμό *Άριστα*.
- 1996: Εισαγωγή στο Μεταπτυχιακό Τμήμα της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. με ειδικότερη κατεύθυνση στο Εκκλησιαστικό Δίκαιο.
- 1997-2001: Υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές β' και γ' κύκλου από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).
- 1998: Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης από τη Νομική Σχολή του Α.Π.Θ. με βαθμό *Άριστα*.
- 1997-2000: Φοίτηση στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., από το οποίο έλαβε το πτυχίο του με βαθμό *Άριστα*.
- 2002: Διδάκτωρ της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. με βαθμό ομόφωνα *Άριστα*.
- 2003-2004: Στρατιωτική θητεία στις τάξεις της Πολεμικής Αεροπορίας.
- 2005: Δίπλωμα παλαιογραφίας από το Κέντρο Αγιολογικών Μελετών της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης με βαθμό *Άριστα*.
- 2008: Διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. με βαθμό ομόφωνα *Άριστα*.

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Αγγλικά [The University of Michigan-Certificate of Proficiency in English (ECPE)-C2]

Γερμανικά (Mittelstufe Sprache Diplom III-Goethe-Zertifikat C1)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Α.Π.Θ.

α. Κατ' έτος αυτοδύναμη διδασκαλία στα ακόλουθα μαθήματα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών:

- i. «Εκκλησιαστικό Δίκαιο»*
- ii. «Εκκλησιαστικό Περιουσιακό Δίκαιο»*
- iii. «Το Δίκαιο του Αγίου Όρους».*

β. Κατ' έτος αυτοδύναμη διδασκαλία στο μάθημα «*Σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας*» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός*».

γ. Διαλέξεις στο πλαίσιο του σεμιναρίου «*Εκκλησία και σύγχρονος κόσμος*» του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.

δ. Διαλέξεις στο πλαίσιο του σεμιναρίου «*Ο συνοδικός θεσμός*» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός*».

ε. Διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος «*Θεσμοί και Δίκαιο του Αγίου Όρους*» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Σπουδές στην Ιστορία, την Πνευματικότητα, την Τέχνη και τη Μουσική Παράδοση του Αγίου Όρους*».

στ. Επίβλεψη διπλωματικών εργασιών.

ζ. Μέλος τριμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διπλωματικών εργασιών.

η. Επίβλεψη διδακτορικών διατριβών.

θ. Μέλος τριμελών συμβουλευτικών επιτροπών για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.

ι. Μέλος επταμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διδακτορικών διατριβών.

ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ Α.Π.Θ.

α. Διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος «*H διαχρονική ελληνορθόδοξη παρουσία στη Μέση Ανατολή και ο σύγχρονος γεωπολιτισμικός ρόλος της*» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Θρησκεία, Γεωπολιτική & Διεθνής Ασφάλεια*».

β. Διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος «*Θρησκευτική ελευθερία, θρησκευτικός εξτρεμισμός, διεθνείς οργανισμοί και ασφάλεια*» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Θρησκεία, Γεωπολιτική & Διεθνής Ασφάλεια*».

- γ.** Μέλος τριμελών συμβουλευτικών επιτροπών για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.
- δ.** Μέλος επταμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διδακτορικών διατριβών.
- ε.** Μέλος τριμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διπλωματικών εργασιών.

ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ³

- α.** Μέλος τριμελών συμβουλευτικών επιτροπών για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.
- β.** Μέλος τριμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διπλωματικών εργασιών.
- γ.** Μέλος επταμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διδακτορικών διατριβών.

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ Ε.Κ.Π.Α.

- Μέλος τριμελών συμβουλευτικών επιτροπών για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ Ε.Κ.Π.Α.

- α.** Μέλος τριμελών συμβουλευτικών επιτροπών για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.
- β.** Μέλος επταμελών εξεταστικών επιτροπών για την κρίση διδακτορικών διατριβών.

2013-2016: ΕΔΡΑ UNESCO Α.Π.Θ.

Διαλέξεις με θέμα «Η θρησκευτική ελευθερία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο» στο πλαίσιο του Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ειρήνη με τίτλο «Σύγχρονα Παγκόσμια Προβλήματα και η Ευθύνη του Επιστήμονα: διεπιστημονικές προσεγγίσεις» που οργανώνεται από την Έδρα UNESCO Α.Π.Θ. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 υπήρξε υπεύθυνος οργάνωσης του προγράμματος του ανωτέρω Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος.

2015-2016: EUROPEAN MASTER'S DEGREE IN HUMAN RIGHTS AND DEMOCRA-

---

³Στο εξής Ε.Κ.Π.Α.

TISATION

Διαλέξεις με θέμα “The Freedom of Religion at national and international level” στο πλαίσιο του *European Master's Degree in Human Rights and Democratisation*, το οποίο συνδιοργανώνεται από 41 Ευρωπαϊκά Α.Ε.Ι. από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

- 1.** Συμμετοχή στο έργο «Αναμόρφωση προγράμματος σπουδών και εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας, αφομοίωσης και αξιολόγησης» της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. (01/09/1997-31/03/2000).
- 2.** Συντονισμός του έργου «ΔΡΑΣΗ Α': Ενίσχυση νέων ερευνητών στη βαθμίδα του λέκτορα: Οι σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας την περίοδο 1843-1967 με βάση το ιστορικο-κοινοβουλευτικό Αρχείο της Βουλής των Ελλήνων» που εγκρίθηκε και χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή Ερευνών Α.Π.Θ. (01/02/2013-31/01/2014).
- 3.** Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής για την εποπτεία του ερευνητικού έργου του Δήμου Θεσσαλονίκης «Η Κοινωνική Πολιτική του Δήμου Θεσσαλονίκης πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1920-1940)».
- 4.** Επιμορφωτικό μάθημα με θέμα «Η εφαρμογή των αρχών της θρησκευτικής ελευθερίας στη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών» στη Διδακτική ενότητα «Η διαπολιτισμική διάσταση της θρησκευτικής εκπαίδευσης» του έργου «Προγράμματα διά βίου εκπαίδευσης Θεολόγων και Ιεροδιδασκάλων της Θράκης σε θέματα θρησκευτικών, θρησκευτικής ετερότητας και διαπολιτισμικής θρησκευτικής αγωγής» του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ. (13/02/2014-31/12/2015).
- 5.** Επιμορφωτικό μάθημα με θέμα «Το νομοκανονικό καθεστώς του Αγίου Όρους και της πατριαρχικής εξαρχίας της Πάτμου» στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιμόρφωσης με τίτλο «Το Οικουμενικό Πατριαρχείο: Ιστορία-Δίκαιο-Λατρεία» του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. (15/03/2016-30/09/2016).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 1)** Επιτροπή Προστασίας Ακαδημαϊκού Ασύλου Α.Π.Θ. (2010-2014)
- 2)** Επιτροπή Κατάρτισης του Σχεδίου Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Α.Π.Θ. (2019)
- 3)** Μέλος Εφορευτικής επιτροπής
  - i.** Πρυτανικές Εκλογές Α.Π.Θ. 26/27 Μαΐου 2010, 10^ο Εκλογικό Τμήμα
  - ii.** Εκλογή Κοσμήτορα Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., 23 Ιουνίου 2021
  - iii.** Εκλογή Προέδρου και Αναπληρωτή Προέδρου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 17 Ιουνίου 2011
  - iv.** Εκλογή Προέδρου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 21 Οκτωβρίου 2015
  - v.** Εκλογή Προέδρου και Αναπληρωτή Προέδρου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 9 Οκτωβρίου 2017
  - vi.** Εκλογή Προέδρου και Αναπληρωτή Προέδρου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 20 Ιουλίου 2020
  - vii.** Εκλογή Διευθυντή Τομέα Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 11 Οκτωβρίου 2017
  - viii.** Εκλογή Διευθυντή Τομέα Δίκαιου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 26 Ιουνίου 2019
  - ix.** Εκλογή Διευθυντή Τομέα Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, 30 Ιουλίου 2020
  - x.** Εκλογή Διευθυντή Τομέα Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, 30 Ιουνίου 2021

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- 1)** Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών
- 2)** Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ)

- 3) Επιτροπή Βιοηθικής**
- 4) Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής**
- 5) Σύμβουλος σπουδών για τους επί πτυχίω φοιτητές**
- 6) Επιτροπή Οδηγού Σπουδών για το ακαδ. έτος 2014-2015**
- 7) Επιτροπή Κατατακτηρίων Εξετάσεων για το ακαδ. έτος 2015-2016**
- 8) Επιτροπή Βιβλιοθήκης (2011-2015)**
- 9) Επιτροπή για τη σύνταξη κειμένου σχετικά με το Μάθημα των Θρησκευτικών (2015-2016)**
- 10) Επιτροπή για την πρόταση κριτηρίων εκλογής και εξέλιξης μελών ΔΕΠ μετά από σχετική εγκύκλιο του Πρύτανη Α.Π.Θ. (2016)**
- 11) Επιτροπή για τη ρύθμιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. (2017)**
- 12) Επιτροπή προεργασίας και κατάθεσης προτάσεων για την επανίδρυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. και την πιθανή ίδρυση νέων Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών στο αυτό Τμήμα, σε εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4485/2017 (ΕτΚ Α' 114) (2017)**
- 13) Επιτροπή Εισήγησης για την υποβολή προτάσεων σχετικά με τη νομοθετική πρωτοβουλία του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τη θέσπιση νόμου - πλαισίου για τα ΑΕΙ (2019)**
- 14) Σύνταξη του Κανονισμού Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. (2020)**
- 15) Σύνταξη Υπομνήματος του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. για τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του Τμήματος (2020)**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

- 1) Επιτροπή επί των νομοκανονικών ζητημάτων της Εκκλησίας της Κύπρου**
- 2) Ειδική Συνοδική Επιτροπή «διά την επεξεργασίαν του θέματος των κληρικών του Αποδήμου Ελληνισμού εις το, υπό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καταρτισθέν Σχέδιον Νόμου» της Εκκλησίας Κρήτης (2014)**

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- 1)** Επιτροπή Νομοθεσίας του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης (2011-2014)
- 2)** Επιτροπή Πολιτισμού του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης (2014-2017)

ΘΕΣΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

- 1)** Εταιρεία Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου (ιδρυτικό μέλος)
- 2)** Εταιρεία του Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών
- 3)** Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
- 4)** Επιστημονικό Συμβούλιο του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ-ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΕΙΡΩΝ

- 1)** Συντακτική Επιτροπή της εξαμηνιαίας επιθεώρησης Εκκλησιαστικού και Κανονικού δικαίου *Νομοκανονικά* (εκδόσεις Σάκκουλα)
- 2)** Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού *Κόσμος* (ετήσια, ηλεκτρονική, επιστημονική έκδοση του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Α.Π.Θ.)
- 3)** Συντονιστής της Συντακτικής Επιτροπής της σειράς *Κόσμος-Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού Α.Π.Θ.-Μονογραφίες* του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού Α.Π.Θ.
- 4)** Επιστημονική Επιτροπή του περιοδικού *Αρχειακά Ανάλεκτα* (2014-2015)
- 5)** Επιστημονική Επιτροπή της σειράς *Νομοκανονικά Ανάλεκτα* (εκδόσεις Γρηγόρη)
- 6)** Επιστημονική συνεργασία με την τριμηνιαία διεπιστημονική έκδοση *Επιθεώρηση Ακινήτων* (εκδόσεις Σάκκουλα)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟ-

ΛΕΩΣ

1. Εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολεως στο Διεθνές Συνέδριο “*The International Congress of Theology - Religious Education of the Youth in the Context of today's Secularization*” το οποίο έλαβε χώρα στο Βουκουρέστι το διάστημα 3-7 Σεπτεμβρίου 2016 και οργανώθηκε από το Πατριαρχείο Ρουμανίας και τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου.
2. Εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολεως στο Διεθνές Συνέδριο “*Synodality and its implementation*” που έλαβε χώρα στο Φράιμπουργκ της Ελβετίας το διάστημα 16-18 Νοεμβρίου 2017 και οργανώθηκε από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Φράιμπουργκ, το Ινστιτούτο Οικουμενικών Μελετών (ISO) του Πανεπιστημίου του Φράιμπουργκ και το Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου (Σαμπεζύ Γενεύης) σε συνεργασία με τη Διεθνή Ακαδημία Επιστημών Θρησκείας (AISR).

ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

1996

Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “AGB im Allgemeinen und im Pauschalreisevertrag” στο Διεθνές Σεμινάριο “*Zweites Schweizerisch-Griechisches Blockseminar zu materiell und verfahrensrechtlichen Fragen des Reiserechts*” που οργανώθηκε από τον Τομέα Αστικού, Αστικού-Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. και την Έδρα Πολιτικής Δικονομίας, Αναγκαστικής Εκτέλεσης και Πτώχευσης της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης, Θεσσαλονίκη 8-10 Μαΐου 1996.

1998

Συμμετοχή στο Διεθνές Συμπόσιο Νομικών “*Byzantine Law*” που οργανώθηκε από τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 10-13 Δεκεμβρίου 1998.

1999

Συμμετοχή στη Διημερίδα «*Θρησκευτική Ελευθερία και Επικρατούσα Θρησκεία*» που οργανώθηκε από την Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος σε συνεργα-

σία με τον Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 7-8 Μαΐου 1999.

2002

Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The Greek Orthodox Diaspora” στο 4e Colloque International sur la notion d’ Églises nationales “Les Cultes et l’ État en Grèce. Les identités religieuses dans la République hellénique”, Θεσσαλονίκη 9-10 Νοεμβρίου 2002.

2004

Συμμετοχή στη Z' Συνάντηση Ιστορικών του Δικαίου που οργανώθηκε από τον Τομέα Ιδιωτικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Κομοτηνή 22-24 Οκτωβρίου 2004.

2008

1. Διάλεξη με θέμα «Διοίκηση και οργάνωση της Ενορίας κατά τη νομοθεσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος» σε Σεμινάριο που οργανώθηκε από τη Διδακτική μονάδα του Εκκλησιαστικού Δικαίου του Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 24 Ιανουαρίου 2008.

2. Διάλεξη με θέμα «Τεχνική της συγγραφής επιστημονικής εργασίας» σε Σεμινάριο που οργανώθηκε από τη Διδακτική μονάδα του Εκκλησιαστικού Δικαίου του Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 24 Ιανουαρίου 2008.

2009

Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Πολιτεία και Εκκλησία στο Βυζάντιο και το ειδικότερο θέμα της συντήρησης του κλήρου» στο Σεμινάριο του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 29 Απριλίου 2009.

2010

1. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το δίκαιο του ασύλου στο Βυζάντιο» στο Σεμινάριο του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευ-

νών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 27 Ιανουαρίου 2010.

2. Διάλεξη με θέμα «Οι ιεροί κανόνες και η θέση τους στην ελληνική έννομη τάξη» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 22 Απριλίου 2010.

2011

1. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το κανονικό καθεστώς διαχείρισης της εκκλησιαστικής περιουσίας» στο Σεμινάριο του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 16 Μαρτίου 2011.

2. Διάλεξη με θέμα «Θεμελιώδη προβλήματα της διάταξης του άρθρου 160 ν. 5383/1932 “Περί των εκκλησιαστικών δικαστηρίων και της προ αυτών διαδικασίας”» στο πλαίσιο του μαθήματος του Εκκλησιαστικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Κομοτηνή 25 Μαΐου 2011.

3. Διάλεξη με θέμα «Οι διαγνωστικές πηγές του κανονικού δικαίου της Ορθόδοξης Εκκλησίας» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 30 Μαΐου 2011.

4. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ζητήματα Εκκλησιαστικού και Βυζαντινού Δικαίου στον Κώδικα της Μητροπόλεως Λαρίσης (1647-1868)» στο 9^ο Συμπόσιο Τρικαλινών Σπουδών που οργανώθηκε από τον Φιλολογικό, Ιστορικό, Λογοτεχνικό Σύνδεσμο (Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τρικάλων υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Λεωνίδα Μακρή, Τρίκαλα 4-6 Νοεμβρίου 2011.

2012

1. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Οι ιεροί κανόνες στη διελκυστίνδα των σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας» στη Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα «Η θέση της θρησκείας στο δημόσιο χώρο» που οργανώθηκε από την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, Θεσσαλονίκη 27 Μαρτίου 2012.

2. Διάλεξη με θέμα «Ιδιαιτερότητες των συμβάσεων ταξιδίων θρησκευτικού χαρακτήρα» στο πλαίσιο της «Nexus» – 1ης Διεθνούς Έκθεσης Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού (Θρησκευτικός, Πολιτιστικός, κ.τ.λ) που οργανώθηκε από την European Expo, Αθήνα 29 Μαρτίου – 1 Απριλίου 2012.

3. Διάλεξη με θέμα «Το κανονικό καθεστώς των Ορθοδόξων χριστιανών της Διασποράς» στο πλαίσιο του μαθήματος του Κανονικού Δικαίου του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 3 Απριλίου 2012.

4. Διάλεξη με θέμα «Οι πηγές του εκκλησιαστικού δικαίου» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 26 Απριλίου 2012.

5. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Σχέσεις εκκλησιαστικής και ποινικής δίκης στο Βυζάντιο» στο Σεμινάριο «Θεσμοί ιδιωτικού βυζαντινού δικαίου μέσα από τη νομολογία και τη δικαστηριακή πρακτική» του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 5 Δεκεμβρίου 2012.

2013

1. Διάλεξη με θέμα «Η θρησκευτική ελευθερία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο» στο πλαίσιο του Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ειρήνη με τίτλο: «Σύγχρονα Παγκόσμια Προβλήματα και η Ευθύνη του Επιστήμονα: διεπιστημονικές προσεγγίσεις» που οργανώνεται από την Έδρα UNESCO Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 6 Μαρτίου 2013.

2. Διάλεξη με θέμα «Η Εκκλησία: θεοϊδρυτος οργανισμός ή νομικό πρόσωπο;» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 3 Απριλίου 2013.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το ζήτημα της Ορθοδόξου Διασποράς» στην Επιστημονική Ημερίδα «Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν όψει της Συγκλήσεώς της και άλλα κανονικά θέματα», Τρίκαλα 11 Απριλίου 2013.

4. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η επίδραση του διατάγματος της Ανεξιθρησκείας (313 μ.Χ) στη διαμόρφωση της βυζαντινής πολιτειολογίας» στην Θεολογική Αγιολογική Ημερίδα με αφορμή την πάροδο 1700 ετών από της εκδόσεως του Διατάγματος των Μεδιολάνων που οργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης, Λαγκαδάς 22 Μαΐου 2013.

5. Διάλεξη με θέμα «Το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στην

ελληνική έννομη τάξη» στο πλαίσιο του μαθήματος του Κανονικού Δικαίου του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 28 Μαΐου 2013.

6. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας της Αθωνιάδας Σχολής» στη Στρογγυλή Τράπεζα «Πνευματικά ρεύματα, νεοελληνικός Διαφωτισμός και λογιοσύνη στο Άγιον Όρος» στο Η' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Άγιον Όρος και Λογιοσύνη» που οργανώθηκε από την Αγιορειτική Εστία, την Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους, το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ. και την Ένωση Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 22-24 Νοεμβρίου 2013.

7. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η επίδραση του χριστιανισμού στη διαμόρφωση της πολιτικής θεωρίας της πρώιμης βυζαντινής περιόδου» στο Διεθνές Συνέδριο «Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η εποχή του. 1700 χρόνια από το διάταγμα των Μεδιολάνων» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ. και με αφορμή τα 1700 χρόνια από το διάταγμα της Ανεξιθρησκείας των Μεδιολάνων (313), Θεσσαλονίκη 4-6 Δεκεμβρίου 2013.

8. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η εικόνα του αυτοκράτορα μέσα από τα κείμενα της πρωτοβυζαντινής περιόδου» στο Σεμινάριο «Θεσμοί και Δίκαιο στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή» του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 11 Δεκεμβρίου 2013.

2014

1. Διάλεξη με θέμα «Η θρησκευτική ελευθερία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο» στο πλαίσιο του Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ειρήνη με τίτλο: «Σύγχρονα Παγκόσμια Προβλήματα και η Ευθύνη του Επιστήμονα: διεπιστημονικές προσεγγίσεις» που οργανώνεται από την Έδρα UNESCO Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 12 Μαρτίου 2014.

2. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η διδασκαλία του απ. Παύλου για τον βιοπορισμό του κλήρου» στο Α' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Απόστολος Παύλος και Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς: Από την οικουμενική στην ησυχαστική

Θεολογία» που οργανώθηκε από το Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, και το Κέντρο Αποστόλου Παύλου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. σε συνεργασία με το ερευνητικό δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παράδοσης (Κ.Ε.Ε.Π.) του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 27-28 Μαρτίου 2014.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Προβλήματα από την εθνοφυλετική διαχείριση της ορθόδοξης διασποράς» στο Διεθνές Συνέδριο «Κανόνες της Εκκλησίας και σύγχρονες προκλήσεις» που οργανώθηκε από την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, Βόλος 8-11 Μαΐου 2014.

4. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το προνομιακό φορολογικό καθεστώς των μετοχών και της εν γένει ακίνητης περιουσίας των Μονών του Αγίου Όρους» στο Θ' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Η εξακτίνωση του Αγίου Όρους στον Ορθόδοξο κόσμο: τα μετόχια» που οργανώθηκε από την Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 21-23 Νοεμβρίου 2014.

5. Διάλεξη με θέμα «Η Θεσσαλονίκη και ο κόσμος της τον 14^ο αιώνα: Δίκαιο και Ιστορία» στο πλαίσιο του κύκλου διαλέξεων - συζητήσεων «Ιστορικά Βραδινά στο Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης», Θεσσαλονίκη 18 Δεκεμβρίου 2014.

2015

1. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ο επίσκοπος ως διαχειριστής της εκκλησιαστικής περιουσίας» στο Συνέδριο «Κανόνες της Εκκλησίας και Νόμοι της Πολιτείας» που οργανώθηκε από την Εταιρεία Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου και την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, Βόλος 13-15 Φεβρουαρίου 2015.

2. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το δικαίωμα του ασύλου στην εργογραφία του Ευσταθίου» στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Ευστάθιος Θεσσαλονίκης», Θεσσαλονίκη 26-28 Φεβρουαρίου 2015.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας: Περιεχόμενο και προϋποθέσεις ασκήσεως» στο Σεμινάριο «Θεολογικός Φονταμενταλισμός. Ένα φαινόμενο εν εξελίξει» που οργανώθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 4 Μαρτίου 2015.

4. Διάλεξη με θέμα «Η Θρησκευτική ελευθερία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο» στο πλαίσιο του Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ειρήνη με τίτλο: «Σύγχρονα Παγκόσμια Προβλήματα και η Ευθύνη του Επιστήμονα: διεπιστημονικές προσεγγίσεις» που οργανώνεται από την Έδρα UNESCO Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 11 Μαρτίου 2015.

5. Διάλεξη με θέμα “The Freedom of Religion at national and international level” στο πλαίσιο του *European Master's Degree in Human Rights and Democratisation*, το οποίο συνδιοργανώνεται από 41 Ευρωπαϊκά Α.Ε.Ι. από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσσαλονίκη 23 Απριλίου 2015.

6. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η έκταση ισχύος του δικαίου της Εκκλησίας εντός της Ελληνικής Επικράτειας» στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο «Θρησκεία και Βία» που οργανώθηκε από την ομάδα φοιτητών του Α.Π.Θ. «Ακαδημαϊκές Αναζητήσεις» υπό την αιγίδα του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 27-29 Απριλίου 2015.

7. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “Legal Aspects in Creating Cultural Networks. The Case of the ‘Cultural Port of the Black Sea’” στο Διεθνές Συμπόσιο “*City Ports from the Aegean to the Black Sea. Medieval–Modern Networks*” που οργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων (Ε.Κ.Β.Μ.Μ.) και το Πανεπιστήμιο Κωνσταντινουπόλεως στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου “*LIMEN: Cultural Ports from Aegean to the Black Sea. Common Borders. Common Solutions*” που συντονίζεται από το Ε.Κ.Β.Μ.Μ. και τελεί σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κωνσταντινουπόλεως και το Πανεπιστήμιο Κος της Κωνσταντινουπόλεως, τον Δήμο Καβάλας, το Μουσείο Εθνικής Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Κωστάντζας, το Τμήμα Πολιτισμού και Τουρισμού του Δήμου Οδησσού, το Εθνικό Κέντρο Ερευνών για τη Γεωργιανή Τέχνη και Κληρονομιά “G. Chubinashvili” και τον Δήμο Βάρνας, 22-29 Αυγούστου 2015.

8. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The involvement of clergy in secular affairs by Oikonomia according to Theodore Balsamon” στο 22^ο Διεθνές Συνέδριο της Εταιρείας Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών “*Oikonomia, Dispensatio and Aequitas in the life of the Church*”, Θεσσαλονίκη 10-15 Σεπτεμβρίου

2015.

9. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Τό Αύτοκέφαλον καί τό Αύτόνομον στήν πορεία πρός τήν Άγια καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας» στο Ἐπιστημονικό Συμπόσιο «Ὀρθοδοξία καί Οἰκουμένη B' - Πρός τήν Άγια καί Μεγάλη Σύνοδο» που οργανώθηκε από την Ιερά Βασιλική και Πατριαρχική Μονή Βλατάδων, το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών και τη Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 3-5 Δεκεμβρίου 2015.

10. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ιατρική και Θεολογία. Συγκριτική Θεώρηση και κριτικές επισημάνσεις» στη Διεπιστημονική Εκδήλωση «Ιατρική, Νομική & Θεολογία δημιουργούν...» που οργανώθηκε από την Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 10 Δεκεμβρίου 2015.

2016

1. Διάλεξη με θέμα «Η θρησκευτική ελευθερία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο» στο πλαίσιο του Διατμηματικού Διεπιστημονικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ειρήνη με τίτλο: «Σύγχρονα Παγκόσμια Προβλήματα και η Ευθύνη του Επιστήμονα: διεπιστημονικές προσεγγίσεις» που οργανώνεται από την Έδρα UNESCO Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 2 Μαρτίου 2016.

2. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ο Τόμος του 1850 και η φαλκίδευσή του με τους Ν. Σ' και ΣΑ'/1852» στο Συνέδριο «Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας στην ελληνική επικράτεια» που οργανώθηκε από την Εταιρεία Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου και την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης, Χανιά 1-3 Απριλίου 2016.

3. Διάλεξη με θέμα “The Freedom of Religion at national and international level” στο πλαίσιο του *European Master's Degree in Human Rights and Democratisation*, το οποίο συνδιοργανώνεται από 41 Ευρωπαϊκά Α.Ε.Ι. από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσσαλονίκη 7 & 14 Απριλίου 2016.

4. Διάλεξη με θέμα «Η διοίκηση της εκκλησιαστικής περιουσίας στην ελληνική έννομη τάξη» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 21 Απριλίου 2016.

5. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Θεολογικά δρώμενα στη Θεσσαλονίκη

του 14^{ου} αιώνα» στο Σεμινάριο «Η Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος ως κέντρα της βυζαντινής θεολογίας» του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 10 Μαΐου 2016.

6. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το Αυτοκέφαλον και το Αυτόνομον στην πορεία προς την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας» στο Επιστημονικό Συμπόσιο «Έν όψει της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας» που οργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο “Νεάπολις” της Πάφου και την Πατριαρχική Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Κρήτης, Ηράκλειο 15-16 Μαΐου 2016.

7. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “Prassi o consuetudine nella Chiesa ortodossa per la canonizzazione ufficiale di un Santo” στην Ημερίδα “La Santità via dell’unità” που έλαβε χώρα στο πλαίσιο του Διεκκλησιαστικού Συνεδρίου “Nicola Pellegrino, santo anche per la Chiesa Ortodossa?” και οργανώθηκε από την Αρχιεπισκοπή Τράνι-Μπαρλέττας-Μπισελιέ και Ναζαρέτ της Νοτίου Ιταλίας και τη Θεολογική Σχολή της Απουλίας (Μπάρι), Βόλος 23 Ιουνίου 2016.

8. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “Critical remarks upon the law of asylum during the Early and Middle Byzantine periods” στο 23^ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών “Byzantium-a world of changes” που οργανώθηκε από τη Διεθνή Ένωση Βυζαντινών Σπουδών (AIEB), Βελιγράδι 22-27 Αυγούστου 2016.

9. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The status of religious course in public schools” στο Διεθνές Συνέδριο “The International Congress of Theology - Religious Education of the Youth in the Context of today's Secularization” που οργανώθηκε από το Πατριαρχείο Ρουμανίας και τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, Βουκουρέστι 3-7 Σεπτεμβρίου 2016.

2017

1. Διάλεξη με θέμα «Το καθεστώς διοίκησης και διαχείρισης της εκκλησιαστικής περιουσίας κατά τους iερούς κανόνες και την καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος» στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νομικής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 16 Ιανουαρίου 2017.

2. Διάλεξη με θέμα «Άρθρο 3 του Συντάγματος και Συνταγματική Αναθεώρηση» στο πλαίσιο του μαθήματος «Ειδικά θέματα Κανονικής Οικονομίας» του

Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 28 Μαρτίου 2017.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ο θάνατος στην κανονική οικονομία της Εκκλησίας» στο 1° Διεπιστημονικό Συμπόσιο «Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ)» που οργανώθηκε υπό την αιγίδα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών από τη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τον Τομέα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το Εργαστήριο Βιοηθικής του Πανεπιστημίου Κρήτης και την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Ιωάννινα 28-30 Απριλίου 2017.
4. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Ζητήματα χρησικτησίας σχετικά με την ακίνητη περιουσία των μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος» στο 3° Πανελλήνιο Συνέδριο του KEKTHME «Χρησικτησία και Εθνικό Κτηματολόγιο» που οργανώθηκε από το Κέντρο Κτηματολογικών Μελετών και τον Συμβολαιογραφικό Σύλλογο Εφετείου Κρήτης, Ηράκλειο 9-10 Ιουνίου 2017.
5. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “ ‘Illness’ in the Holy Canons of the Orthodox Church” στο 2° Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή “Evolution and Cancer. Cancer across life” που οργανώθηκε από την Εταιρεία Μελέτης Καρκίνου Πεπτικού Συστήματος υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, της Εταιρείας Ογκολόγων Παθολόγων Ελλάδας και του Δήμου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 29 Ιουνίου-1 Ιουλίου 2017.
6. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The primary position of the Ecumenical Patriarchate in the procedure for granting Autocephaly” στο 23° Διεθνές Συνέδριο της Εταιρείας Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών “Primacy and Synodality”, Ντέμπρετσεν (Ουγγαρία) 3-8 Σεπτεμβρίου 2017.
7. Χαιρετισμός - Ομιλία με θέμα “San Nicola folle per Cristo” στην εκδήλωση για την παρουσίαση του τόμου *San Nicola folle per Cristo. Atti del Convegno ecumenico interecclesiiale “La santità via dell’ unità. L’ unità, via della santità”*, Grecia 20-26 giugno 2016 (Barletta 2017) που εκδόθηκε από την Αρχιεπισκοπή Τράνι-Μπαρλέττας-Μπισελιέ και Ναζαρέτ της Νοτίου Ιταλίας σε συνεργασία με το Istituto Superiore di Scienze Religiose "S. Nicola, il Pellegrino" της Θεολογικής Σχολής της Απουλίας, Τράνι (Ιταλία) 16-17 Σεπτεμβρίου 2017.
8. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η σχέση των άρθρων 3 παρ. 1 και 13 του Συντάγματος ως προς την τυπική ισχύ των Ιερών Κανόνων» στην Επιστημονι-

κή Ημερίδα «Εκκλησία και Σύνταγμα. Το ζήτημα της αναθεώρησης» που οργανώθηκε από την Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Βλατάδων, το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, την Κοσμητεία της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ. και την Κοσμητεία της Νομικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 27 Σεπτεμβρίου 2017.

9. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The canonical structure, the ecclesial practice and the ecclesiological interpretation of synodality in the Ecumenical Patriarchate” στο Διεθνές Συνέδριο “*Synodality and its implementation*” που οργανώθηκε από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Φράιμπουργκ, το Ινστιτούτο Οικουμενικών Μελετών (ISO) του Πανεπιστημίου του Φράιμπουργκ και το Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου (Σαμπεζύ Γενεύης) σε συνεργασία με τη Διεθνή Ακαδημία Επιστημών Θρησκείας (AISR), Φράιμπουργκ (Ελβετία) 16-18 Νοεμβρίου 2017.

10. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το προνομιακό καθεστώς του Αγίου Όρους κατά το βυζαντινό και μεταβυζαντινό δίκαιο» στο Σεμινάριο «*Διάλογος Βυζαντινού - Μεταβυζαντινού Δικαίου*» του Τμήματος Βυζαντινού Δικαίου του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 13 Δεκεμβρίου 2017.

2018

1. Διάλεξη με θέμα «Το νομοκανονικό πλαίσιο διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της Εκκλησίας» στο πλαίσιο της Ιερατικής Σύναξης που οργανώθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου, Αρναία 16 Ιανουαρίου 2018.

2. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα “The primary position of the Ecumenical Patriarchate in the procedure for granting Autocephaly” στο 8^ο Διεθνές Συνέδριο Ορθοδόξου Θεολογίας «*H Agia και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας: H Ορθόδοξη Θεολογία στον 21^ο αιώνα*» που οργανώθηκε υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου από τη Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 21-24 Μαΐου 2018.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Οι Νεαρές 10 και 11 του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου και η Νεαρά 68 του Μανουήλ Κομνηνού» στο Διεθνές Συνέδριο “*Unitatea de credință și de neam în contextul unei lumi globalizate*”

που οργανώθηκε από τη Σχολή Ορθοδόξου Θεολογίας και Επιστημών Παιδείας του Πανεπιστημίου Valahia στο Τυργόβιστι σε συνεργασία με το Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας για την πίστη, την επιστήμη και την ιεραποστολή «Άγιος Απόστολος Παύλος» του αυτού Πανεπιστημίου και την Αρχιεπισκοπή Τυργοβιστίου, Τυργόβιστι (Ρουμανία), 29-30 Μαΐου 2018.

2019

- 1.** Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα: «Ο Συνοδικός Τόμος του 1850 και η εκκλησιαστική νομοθεσία της εποχής» στο Διεπιστημονικό Συνέδριο «Θρησκείες και ανθρώπινα δικαιώματα» που οργανώθηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 13-16 Φεβρουαρίου 2019.
- 2.** Συμμετοχή στη Στρογγυλή Τράπεζα της θεματικής ενότητας «Ανθρώπινα Δικαιώματα, Πνευματικός και Ποιμαντικός Βίος της Εκκλησίας» στο Διεπιστημονικό Συνέδριο «Θρησκείες και Ανθρώπινα Δικαιώματα» που οργανώθηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., Αθήνα 13-16 Φεβρουαρίου 2019.

2020

Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Δίκαιο, διοίκηση και μοναχισμός στην υστεροβυζαντινή Θεσσαλονίκη» στο Σεμινάριο «Ο μοναχισμός στο Βυζάντιο. Ιστορία - Πνευματική Ζωή - Κοινωνία» του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 8 Απριλίου 2020.

2021

- 1.** Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα: "First-fruits in the Euchological Tradition of the Orthodox Church" στο Διεθνές Συνέδριο "*Current Research in Liturgical Studies*" που οργανώθηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. και τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου της Ανατολικής Φινλανδίας, 10-12 Μαΐου 2021.
- 2.** Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα: «Η τυπική ισχύς των ιερών κανόνων υπό το πρίσμα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» στην Επιστημονική Ημερίδα «Νεότερα δικαιικά δεδομένα και θρησκευτική αυτοοργάνωση στην ελληνική έννομη τάξη» που οργανώθηκε

από το Εργαστήριο Κανονικού Δικαίου του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας του Ε.Κ.Π.Α., 5 Ιουνίου 2021.

3. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η πολιτική θεωρία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και η Εκκλησία (Δίκαιο-Πολιτειολογία-Διπλωματία)», (Μέρος Α'), στο Σεμινάριο «Εκκλησία και Διπλωματία στον βυζαντινό κόσμο» του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 15 Νοεμβρίου 2021.

4. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Η πολιτική θεωρία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και η Εκκλησία (Δίκαιο-Πολιτειολογία-Διπλωματία)», (Μέρος Β'), στο Σεμινάριο «Εκκλησία και Διπλωματία στον βυζαντινό κόσμο» του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 22 Νοεμβρίου 2021.

5. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Τα εμπράγματα δικαιώματα των μονών του Αγίου Όρους υπό το κράτος της νομοθεσίας της ύστερης οθωμανικής περιόδου» στο 11ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «1821-2021 - Το Άγιον Όρος στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης» που οργανώθηκε από την Αγιορειτική Εστία σε συνεργασία με την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (Διαδικτυακή Διεξαγωγή), 10-12 Δεκεμβρίου 2021.

2022

1. Συμμετοχή με εισήγηση με θέμα «Το “αρχαίο” προνομιακό καθεστώς του Αγίου Όρους» στο 3ο Διεθνές Συνέδριο Θρησκευτικής Διπλωματίας με θέμα «Η Διεθνής Διάσταση του Αγίου Όρους. Λίκνο Πολιτισμού και Πνευματικότητας» που οργανώθηκε από το Ινστιτούτο Εξωτερικών Υποθέσεων, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) – Εργαστήριο «Εκκλησία και Πολιτισμός» Θεολογικής Σχολής και τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού και Δημόσιας Διπλωματίας του Υπουργείου Εξωτερικών, (Διαδικτυακή Οργάνωση) 11-13 Ιανουαρίου 2022.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

1. Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της Ημερίδας «Ευθανασία: ιατρική, νομική και θεολογική προσέγγιση» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 22

Νοεμβρίου 2010.

- 2.** Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της Ημερίδας «*H θέση της θρησκείας στο δημόσιο χώρο*» που οργανώθηκε από την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών του Βόλου στις 27 Μαρτίου 2012.
- 3.** Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της Ημερίδας «*Από την οδύνη στην ελευθερία. Συμβολή στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών*» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 22 Απριλίου 2013.
- 4.** Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου «*O M. Κωνσταντίνος και η εποχή του. 1700 χρόνια από το διάταγμα των Μεδιολάνων*» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του Α.Π.Θ. και με αφορμή τα 1700 χρόνια από το διάταγμα της Ανεξιθρησκείας των Μεδιολάνων (313), Θεσσαλονίκη 4-6 Δεκεμβρίου 2013.
- 5.** Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Ημερίδας «*Κοινωνική Πρόνοια και Κρατική Μέριμνα στην πόλη της Θεσσαλονίκης πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1920-1940)*» που οργανώθηκε από το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 3 Απριλίου 2014.
- 6.** Πρόεδρος της Β' συνεδρίας της Ημερίδας «*Κοινωνική Πρόνοια και Κρατική Μέριμνα στην πόλη της Θεσσαλονίκης πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1920-1940)*», Θεσσαλονίκη 3 Απριλίου 2014.
- 7.** Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «*Ευστάθιος Θεσσαλονίκης*», Θεσσαλονίκη 26-28 Φεβρουαρίου 2015.
- 8.** Πρόεδρος της Δ' συνεδρίας *Σχέσεις Εκκλησίας Κρήτης και Πολιτείας στο Συνέδριο «Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας στην ελληνική επικράτεια»* που οργανώθηκε από την Εταιρεία Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου και την Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, Χανιά 1-3 Απριλίου 2016.
- 9.** Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Ημερίδας «*O θεολογικός λόγος στις νέες προκλήσεις. Καθ' οδόν προς την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο*» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 16 Μαΐου 2016.

10. Πρόεδρος στην Εκδήλωση «*H Θεολογία σε δράση*» που οργανώθηκε από τον Σύλλογο Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Υποψηφίων Διδακτόρων του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. «Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς», Θεσσαλονίκη 23 Μαΐου 2016.

11. Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του 1^{ου} Διεπιστημονικού Συμποσίου με θέμα «*Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ)*» που οργανώθηκε υπό την αιγίδα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών από τη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τον Τομέα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το Εργαστήριο Βιοηθικής του Πανεπιστημίου Κρήτης και την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Ιωάννινα 28-30 Απριλίου 2017.

12. Πρόεδρος του Section V: *Historical Approach (continued)*, Session H': *Historical perspectives and comparative views (continued)* στο 23^ο Διεθνές Συνέδριο της Εταιρείας Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών “*Primacy and Synodality*”, Ντέμπρετσεν (Ουγγαρία) 3-8 Σεπτεμβρίου 2017.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ/ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. *H ενοριακή διοικητική οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος*, Διδ. Διατριβή, (Α.Π.Θ., Τμήμα Νομικής), Θεσσαλονίκη 2002.

2. *O βιοπορισμός του κλήρου σε σχέση με την περιουσία της Εκκλησίας*, Διδ. Διατριβή, (Α.Π.Θ., Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας), Θεσσαλονίκη 2008.

3. *O βιοπορισμός των ιερέων και των λευϊτών κατά τις επιταγές της Παλαιάς Διαθήκης*, [Κόσμος-Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Μονογραφίες 1], Θεσσαλονίκη 2016 (σσ. 1-292).

4. *O βιοπορισμός του κλήρου κατά τις επιταγές της Καινής Διαθήκης*, [Κόσμος-Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Μονογραφίες 2], Θεσσαλονίκη 2016 (σσ. 1-367).

5. *O βιοπορισμός και η παράλληλη εργασία των κληρικών κατά τους ιερούς κα-*

νόνες, [Κόσμος-Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Μονογραφίες 3], Θεσσαλονίκη 2017 (σσ. 1-287).

6. Αἱ Κανονιστικαὶ Διατάξεις τοῦ Ἅγιου Ὁρους (1930-2014) [Αθωνική Νομοκανονική Βιβλιοθήκη, ἀρ. 2], Ἀγιον Ὁρος 2018 (σσ. 1-424).

7. Οι απαρχές στους ιερούς κανόνες και στην ευχολογική παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας, [Κόσμος-Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης - Μονογραφίες 12], Θεσσαλονίκη 2021 (σσ. 1-230).

8. Ο Τόμος του 1850 και η φαλκίδευσή του με τους νόμους Σ' και ΣΑ' /1852, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2021 (σσ. XXV + 284).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

1. «Η Ορθόδοξη Ελληνική Διασπορά», στο *Πολιτεία, Ορθόδοξη Εκκλησία και Θρησκεύματα στην Ελλάδα*, [Νομοκανονική Βιβλιοθήκη 16], Κατερίνη 2006, 61-88.

2. *Νομοκανονική Βιβλιογραφία Αγίου Ὁρους Ἀθω (1912-2000)* (σε συνεργασία με Dom. Irénée Doens, O.S.B.-Χαράλαμπο Κ. Παπαστάθη-Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου), Άγιον Ὁρος 2007.

3. “The Greek Orthodox Diaspora”, στο *The State, the Orthodox Church and Religions in Greece*, [Νομοκανονική Βιβλιοθήκη 17], Κατερίνη 2008, 85-110.

4. Θεολογία και σύγχρονη Εκκλησιαστική Ζωή (σε συνεργασία με πρωτοπρεσβύτερο Αθανάσιο Γκίκα, Μ. Βάντσο, Κ.Π. Κωτσιόπουλο, Θ.Ξ. Γιάγκου, Γ.Χ. Γκαβαρδίνα), Θεσσαλονίκη 2014.

ΜΕΛΕΤΕΣ/ΑΡΘΡΑ

1. «Η τοπική αυτοδιοίκηση μέσα από το νομοθετικό έργο της Αντιβασιλείας», *Επιστημονική Επετηρίδα Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Αρμενόπουλος»* 19 (1998) 15-22.

2. «Η δευτερογαμία του επιζώντος συζύγου μέχρι την ιουστινιάνεια κωδικοποίηση», *Επιστημονική Επετηρίδα Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Αρμενόπουλος»* 20 (1999) 29-36.

3. “La Diaspora Orthodoxe Grecque”, Διεθνές Συνέδριο “Les cultes et l’ état en Grèce”, Θεσσαλονίκη 9-10 Νοεμβρίου 2002, L’ année canonique 45 (2003) 133-148.
4. «Η προέχουσα ιδιότητα των εφημερίων ως θρησκευτικών λειτουργών», Επιστημονική Επετηρίδα Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Αρμενόπουλος» 25 (2004) 25-37.
5. «Η καθαίρεση ως επακόλουθο της καταδίκης κληρικού σε ποινή κάθειρξης», Ποινικά Χρονικά 55 (2005) 199-205.
6. «Η θέση των Γ.Ο.Χ. (παλαιοημερολογιτών) εντός της ελληνικής πολιτείας. Νομική τους εκπροσώπηση (Γνωμοδότηση)», Αρμενόπουλος 59 (2005) 1520-1526.
7. «Το δικαίωμα του ασύλου στις επιστολές του Νικολάου Μυστικού», Νομοκανονικά 2/2009, 41-80.
8. «Το αλάθητο του πάπα στο πλαίσιο του αγώνα διασφάλισης των Παπικών Κτήσεων», «Είς Μαρτύριον τοῖς "Εθνεσι". Τόμος Χαριστήριος Εικοσαετηρικός εις τον Οικουμενικόν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαίον, Θεσσαλονίκη 2011, 607-655.
9. «Το καθεστώς ίδρυσης της Αθωνιάδος Σχολής βάσει των σιγλλίων του Οικουμενικού Πατριάρχου Κυρίλλου του Ε'», Λόγιοι και Λογιοσύνη στο Άγιον Όρος, Θεσσαλονίκη 2013, 136-141= Η' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Άγιον Όρος και Λογιοσύνη», Θεσσαλονίκη 22-24 Νοεμβρίου 2013, Πρακτικά Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 2014, 457-464.
10. “The right of asylum in the work of Eustathios of Thessaloniki”, *Κληρονομία* 38/1-2 (Ιανουάριος 2014-Δεκέμβριος 2015), 71-94.
11. «Το προνομιακό φορολογικό καθεστώς των μετοχίων και της εν γένει ακίνητης περιουσίας των Μονών του Αγίου Όρους», Θ' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Η εξακτίνωση του Αγίου Όρους στον Ορθόδοξο κόσμο: Τα μετόχια», Θεσσαλονίκη 21-23 Νοεμβρίου 2014, Πρακτικά Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 2015, 323-342 = *NoB* 63 (2015) 1190-1204.
12. «Ο Επίσκοπος ως διαχειριστής της εκκλησιαστικής περιουσίας κατά τους Ιερούς Κανόνες και την καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος»,

Νομοκανονικά 2/2015, 47-62.

13. “Legal Aspects in Creating Cultural Networks: The Case of the ‘Cultural Port of the Black Sea’”, *Proceedings of the Symposium on City Ports from the Aegean to the Black Sea. Medieval–Modern networks, 22-29 August 2015*, Istanbul 2015, 345-352.
14. «Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τὸ Αὐτόνομον στὴν πορεία πρὸς τὴν Ἅγια καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας», *Θεολογία* 86/4 (2015) 199-212.
15. “The involvement of clergy in secular affairs by Oikonomia according to Theodore Balsamon”, “*Oikonomia, Dispensatio et Aequitas Canonica*”, [Kanon XXIV], 2016, 110-125.
16. «Ιατρική καὶ Χριστιανική Θεολογία. Συγκριτική θεώρηση καὶ κριτικὲς ἐπισημάνσεις», *Θεολογία* 87/3 (2016) 147-172.
17. “Critical remarks upon the law of asylum during the Early and Middle Byzantine periods”, *Proceedings of the 23rd International Congress of Byzantine Studies, Belgrade 22-27 August 2016, Thematic Sessions of Free Communications*, Belgrade 2016, 713-714.
18. «Η διαδικασία ἀναγνώρισης ἀγίων κατὰ τὴν κανονικὴν παράδοσην τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας», *Θεολογία* 88/1 (2017) 83-134.
19. «Ζητήματα χρησικτησίας σχετικά με την ακίνητη περιουσία των μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος», 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο KEKTHME «Χρησικτησία καὶ Εθνικό Κτηματολόγιο», Ηράκλειο Κρήτης 9-10 Ιουνίου 2017, [Βιβλιοθήκη Δικαίου Κτηματολογίου 7], Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2017, 195-217.
20. “Il riconoscimento dei santi secondo la tradizione canonica della Chiesa Ortodossa”, *San Nicola folle per Cristo. Atti del Convegno ecumenico interecclesiastico “La santità via dell’unità. L’unità, via della santità”*, Grecia 20-26 giugno 2016, Barletta 2017, 127-142.
21. “‘Illness’ in the Holy Canons of the Orthodox Church”, *2nd Congress with International Participation “Evolution and Cancer. Cancer across life”*, Thessaloniki 29 June-1 July 2017, *Book of Abstracts*, Thessaloniki 2017, 45-46.
22. «Ο θάνατος στην κανονική οικονομία της Εκκλησίας», *Θεολογία* 88/4 (2017) 23-40.

23. "Statutul Educației Religioase în Învățământul de Stat Conform Convenției Europene a Drepturilor Omului", *Educatia Religioasă a Tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, 3-7 septembrie 2016, București 2017, 235-251.
24. «Οι περιουσιακές έννομες συνέπειες της μοναχικής κουράς σε ιερό ησυχαστήριο της Εκκλησίας της Ελλάδος» σε «Αντιπελάργηση». Τιμητικός Τόμος I.M. Κονιδάρη, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2018, 419-440.
25. «Η σχέση των ἀρθρων 3§1 και 13 του Συντάγματος ως προς την τυπική ισχύ των Ιερών Κανόνων», Αρμενόπουλος 72 (2018) 1447-1467.
26. «Η πρωτεύουσα θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη διαδικασία χορήγησης του Αυτοκεφάλου», Κόσμος - Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. 5 (2018) 119-137.
27. "The primary position of the Ecumenical Patriarchate in the procedure for granting Autocephaly", "Primacy and Synodality", [Kanon XXV], 2019, 177-192= *Πρακτικά 8ου Διεθνούς Συνεδρίου Ορθοδόξου Θεολογίας «Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας: Η Ορθόδοξη Θεολογία στον 21^ο αιώνα»*, Θεσσαλονίκη 21-24 Μαΐου 2018 (ανακτήθηκε 24-5-2021).
28. «Το μάθημα των θρησκευτικών στα δημόσια σχολεία της Ευρώπης κατά την ΕΣΔΑ», *Νομοκανονικά* 2/2019, 31-67.
29. "Problema azilului-punct de divergență dintre Stat și Biserică în Bizanț. Novelele 10 și 11 ale împăratului Constantin Porfirogenetul și Novela 68 a împăratului Manuel Comnen", *Misiune, Spiritualitate, Cultură. Simpozionul internațional "Unitatea de credință și de neam în contextul unei lumi globalizat"*, Târgoviște 2019, 457-467.
30. "The canonical structure, the ecclesial practice and the ecclesiological interpretation of synodality in the Ecumenical Patriarchate" (Abstract), *Universität Freiburg, Zentrum St. Nikolaus für das Studium der Ostkirchen*
http://www.unifr.ch/orthodoxia/de/assets/public/files/Dokumentation/Synodality/Constantinople_Nikolakakis.pdf (ανακτήθηκε 8-11-2020).
31. «Τα "διαχωριστικά διατάγματα" (Ν.4684/1930) και το Εθνικό Κτηματολόγιο», *Νομοκανονικά* 2/2020, 21-43.

- 32.** «*Οι σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας κατά τον Άγιο Νεκτάριο*», *Κόσμος - Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας* Α.Π.Θ. 6 (2019) 253-268.
- 33.** «Η επίδραση του χριστιανισμού στη διαμόρφωση της πολιτικής θεωρίας της πρώιμης βυζαντινής περιόδου» στο Διεθνές Συνέδριο «*Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η εποχή του. 1700 χρόνια από το διάταγμα των Μεδιολάνων*», Θεσσαλονίκη 4-6 Δεκεμβρίου 2013 (υπό έκδοση).
- 34.** “*Troubles from the Ethno-racial administration of the Orthodox Diaspora*”, Διεθνές Συνέδριο «*Κανόνες της Εκκλησίας και σύγχρονες προκλήσεις*», Βόλος 8-11 Μαΐου 2014 (υπό έκδοση).
- 35.** *Λήμματα στη Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια*: 1. Αθανάριχος, 2. Αιγύδιος Ρωμαίος, 3. Αιλρήδος, 4. Αιξ-αν-Προβάνς, 5. Αικατερίνη εκ Σιέννης, 6. Αικατερίνη εκ Βολωνίας, 7. Αϊνέκκιος Ιωάννης Μιχαήλ, 8. Ακοινωνησίας Επιτίμιον, 9. Ανάθεμα Βενιζέλου.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- 1.** 30 Ιανουαρίου 2010: Ομιλία με θέμα «Τρεις Ιεράρχες : Βίος, έργο, θεολογία και προσφορά στην Εκκλησία» στο πλαίσιο εκδήλωσης για την εορτή των Τριών Ιεραρχών στην Ιερά Μονή Αγίου Δημητρίου Νικήσιανης (Ν. Καβάλας).
- 2.** 16 Νοεμβρίου 2011: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «*Σχέσεις Πολιτείας - Εκκλησίας στο Βυζάντιο*».
- 3.** 8 Φεβρουαρίου 2012: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «*Εκκλησιαστική Περιουσία*».
- 4.** 25 Απριλίου 2012: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «*Ο βιοπορισμός του κλήρου*».
- 5.** 16 Ιουνίου 2014: Ομιλία-Παρουσίαση του περιοδικού *Αρχειακά Ανάλεκτα*, Θεσσαλονίκη.
- 6.** 29 Ιουνίου 2014: Ομιλία από άμβωνος με θέμα «*Ο Απόστολος Παύλος και οι θέσεις του για τον βιοπορισμό του κλήρου*» στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τον εορτασμό του Ιερού Ναού Αγίου Παύλου της Φιλοπτώχου Αδελφότητος Ανδρών Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- 7.** «*Άγιος Ευστάθιος αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. Να αξιοποιήσουμε αυτή*

την πολύτιμη κληρονομιά», Συνέντευξη στην Εφημερίδα *MAKEΔONIA ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ*, έτος 103, αρ. φυλ. 30028 (1-2-2015), 56-57.

8. 16 Φεβρουαρίου 2015: Διάλεξη και συζήτηση επί του βιβλίου του Γιάννη Τζανή «Ο ζηλωτής του ονείρου», Λέσχη Ανάγνωσης στο Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.

9. 17 Ιουνίου 2016: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «Δ', Ε', Στ', Πενθέκτη και Ζ' Οικουμενικές Σύνοδοι».

10. 6 Νοεμβρίου 2017: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «Η έννοια του θανάτου στη θεολογία της Εκκλησίας».

11. 24 Μαρτίου 2020: Εκπομπή στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα «Ο δικαστικός ρόλος της Εκκλησίας από το 1600-1800».